

Projekt tygodnia: Rozwój miejscowości uzdrowiskowych Horyńca-Zdrój i Morszyna szansą na aktywizację pogranicza polsko-ukraińskiego (PBU)

W województwie podkarpackim, w powiecie lubaczowskim, tuż przy granicy z Ukrainą, leży wieś Horyniec-Zdrój. (w XVIII-XIX wieku było to miasteczko). Od 1976 roku posiada ona status miejscowości uzdrowiskowej. Lecznicze właściwości tutejszych wód znane są od dawna. W pobliskiej wiosce Podemszczyna wydobywana jest horyniecka borowina, którą wykorzystuje się do leczenia zwyrodnień stawów, chorób reumatycznych i kręgosłupa. Z kolei horynieckie wody siarkowe leczą trądzik, łuszczycę i pomagają w przypadku chorób zwyrodnieniowych.

Niektóre źródła podają, że bywała tu królowa Marysieńka Sobieska, a nawet sam król Sobieski. Jednak dopiero na XIX wiek datuje się początki powstania uzdrowiska, kiedy to Aleksander Poniński w drewnianym budynku stworzył w tej lokalizacji pierwszy zakład kąpielowy z trzema kabinami wyposażonymi w wanny. Początkowo woda czerpana była z dwóch źródeł – jedno z nich zasilało wanny, a drugie służyło do picia. W tym czasie nie było tutaj typowych domów uzdrowiskowych. Kuracjusze spali w karczmie, klasztorze lub u gospodarzy. Dopiero w XX wieku uruchomiono uzdrowisko w posiadłości dworskiej, a tam gdzie były lecznicze źródła, utworzono park zdrojowy. W latach 30. ubiegłego wieku we wsi działało już 16 pensjonatów. Większość niestety nie przetrwała II wojny światowej. Tuż po niej zabiegi odbywały się w domach. Dopiero w 1957 roku została przywrócona działalność uzdrowiskowa na szeroką skalę. Powstawały kolejne zakłady lecznicze, sanatoria, centrum uzdrowiskowe oraz dom zdrojowy.

Za sprawą projektu „Rozwój miejscowości uzdrowiskowych Horyńca-Zdrój i Morszyna szansą na aktywizację pogranicza polsko-ukraińskiego” w 2015 roku w Horyńcu-Zdroju zrewitalizowano **Park Zdrojowy**. Powstały w nim drewniane mostki, amfiteatr, pijalnia wód, place z fontannami, skatepark oraz ścieżki. Posadzono też nowe rośliny.

Na kuracjuszy i turystów czeka tu nie tylko lecznicza woda, ale też wiele zabytków. Pałac Ponińskich swój obecny wygląd zyskał w latach 1905-1912. Wcześniej w tym miejscu stał dwór Telefusów z XVII wieku. Od 1969 roku w pałacu siedzibę miało sanatorium „Metalowiec” – dziś „Bajka”. Warto zobaczyć Teatr Dworski, który powstał w połowie XIX wieku. Niegdyś swoje spektakle odgrywały w nim zespoły z Wiednia i Lwowa. Budynek został dwukrotnie zniszczony podczas obu wojen światowych. Za każdym razem był odbudowywany. Dziś swoją siedzibę ma tu Gminny Ośrodek Kultury, a także punkt informacji turystycznej. W XIX wieku we wsi wybudowano Kościół Zdrojowy. Pierwotnie była to kaplica dworska, później cerkiew, a dziś – po rozbudowaniu – jest to kościół pw. bł. Jakuba Strzemię. Jeszcze starszy jest kościół i klasztor franciszkanów. Wybudowano go w XVIII wieku. Budowla ma charakter obronny – posiada grube na 2,5 metra ściany, mur oraz fosę.

Partnerami projektu były Morshyn Town Council (Ukraina) oraz Agency of Regional Development and European Integration (Ukraina).

Projekt był współfinansowany z Funduszy Europejskich i zrealizowany w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2007-2013

Dofinansowanie z UE: 3,9 mln euro

Lider projektu: Gmina Horyniec-Zdrój (Polska)

Lokalizacja w Polsce: województwo podkarpackie